

Bilješke iz bogoslovsko-filozofske literature.

Iz apologetike.

Naučan zbor za istočno bogoslovlje
(Conventus pro Studiis Orientalibus)

u Ljubljani, dne 12. do 16. jula 1925.

1. Pobudivanje na rad ove vrste. Četvrti velehradski kongres za jedinstvo Kristove Crkve, augusta prošle godine (isp. referat dra A. Živkovića u zagreb. Bogosl. Smotri g. 1924. br. IV. s. 491.—498.), odrješito je potaknuo na zamašan studij istočnoga bogoslovlja. Naučan svijet, i klerički i laički, i katolički i pravoslavni, nije mogao da ostane hladan i neatan na pogledu tako imponantnom zboru odličnih učesnika dvaju ispovijedanja jedne kršćanske vjere. Još se više moralo da dojmi svijesnoga kršćanina opsežnost rasprava, a ipak realnost i dubina misli tolikih govornika, a nada sve iskrena toplina i čisto srdačna težnja, da se što prije stigne dragocjeni i sveti ideal uvjerenih kršćana. Pogotovu nije moglo da ne odjekne na četiri strane, što se za kongresa i poslije njega otvoreno vidjelo, da je sam Sv. Otac Pio XI. u velikoj brizi: i da kongres brižljivo radi i da zaključci njegovi ne ostanu pusti. Na samom kongresu djeluju među ostalima i dva markantna lica: O. M. d' Herbigny, jedan od prvih živih stručnjaka za istočno bogoslovlje na cijelom svijetu, podrijetlom Francuz, a danas predsjednik naročitoga papinskoga Instituta za istočno bogoslovlje u Rimu. Prema statutima Instituta nije d' Herbigny mogao ni doći na kongres bez izričitoga dopuštenja Svete Stolice. A da on i govori na kongresu i naročito naglasuje »najviše odobravanje«, znači, da je pri svom polasku iz Rima primio i naročite instrukcije. Drugi, kao izraziti predstavnik Sv. Stolice fungira na kongresu Msgr. F. Marmaggi, aktivni praški nuncij, a na kongresu u Velehradu naročiti apostolski legat. Jezgra njegovih misli može se pogotovu shvatiti kao izričaj samoga Sv. Oca, jer je on formalni njegov poslanik na kongresu. Dvojicu ovih uglednih muževa, autoritet naučni i autoritet moralni, nadmašuju, naravno, izjave samoga Sv.

Oca prije i poslije kongresa. — Tako imademo danas pored samoga kongresa više znamenitih dokumenata, koji iznose potrebu, cilj i metodu izučavanja istočnoga bogoslovlja.

O. M d' Her b i g n y predavao je naročito i o temi: kako da se organizira naučan rad u tom polju. Iz toga predavanja donosi prof. dr. F. Grivec u latinskom originalu ovo (isp. ljubljanski »Bog-slo-vni vestnik« g. 1925. str. 87—95): »U katekizimima« veli d' Her b i g n y, »kad se raspravlja o-obredima i sakramentima, neka se dodadu pitanja o tom predmetu... Položaj svećenika ne iziskuje samo poznavanje istočnih liturgijâ, već bi svi svećenici morali da čuju u sjemeništima neka počela o istočnom pitanju na pr. o dogmat-skim odijeljcima, koji su uveli rastavii. Ovo se gotovo jedva do-điruje, tako da teolozi, koji su svršili bogoslovlju, slušaju o raz-ličnim protestantskim sektama, o starim zabludama za doba svetih otaca (vrlo korisno), ali teško da znadu, kako bi praktički trebalo da se postupa sa disidentima, koji su se danas razišli cijelom Evro-pom, Amerikom, misijom kineskom. Dogada se, da se plaše raz-govora sa disidentima, koji traže obavještenja, jer znadu, da nisu dorasli. Bilo bi poželjno, da se unese i neko znanje istočne crkvene povijesti. Izgleda, da bi trebalo nešto dodati i od različnosti u crkve-nom pravu i disciplini. Kad to iznosim, znam, da govorim i s najvišim odobravanjem («*approbatione summa*« R. Pontificis). Dosljedno: »U svakom sjemeništu neka bude barem jedan profesor, koji je dorasao da održi općena i neka posebna predavanja kao počela za studij, o našem pitanju. Zatim treba da se osposobljuju dorasli pisci. Kod svih naroda treba da se ras-pravlja istočno pitanje, ali ne tako, da se ponavljaju zastarjeli dok-azi ili da se pitanje izlaže, kako je prije stotinu godina bilo točno, ali kako nije prema današnjem stanju prilika«. Ako se sa-stane razgoviješteni općeni crkveni sabor, bit će potrebno više stručnjaka u ovom pitanju. »Treba priznati: ako lionski i fiorentinski sabor nije slijedio postojan napredak, bio je tomu neuspjehu uzrok od velike česti u tom, što su zapadnjaci bili nespremni. Ne valja dakle samo govoriti, kako treba da istočnjaci izučavaju te stvari, već treba da i zapadnjaci čine to isto«. Ponovno ističe d' Her b i g n y, da je to naročita želja Svetoga Oca. — Sv. Otac je tu svoju misao i želju izjavio već i pred tim više puta, kako saopćuje i g. dr. F. Grivec (Bog. vestnik ib. str. 89.). Naročito, kad je 7. jula 1924. posebnim pismom odličnom redu katoličke Crkve izjavio, neka bi pisci u djelima svojim podigli osobitu pažnju na probleme, što ih imamo sa istočnom Crkvom. A svakako da nastoje iskorenjavati mnijenje, kao da je sjedinjenje tako teško i tako daleko, te bi jedva bilo nade, da će se izvršiti: »*Ante omnia e legentium atque in primis scribentium animis opinio illa eradice-tur, qua quibusdam persuassimum est opus unionis, quamvis opta-bile, tantis esse difficultatibus implicatum et ab effectu remotum,*

ut vix spes effulgeat illud perficiendi. Falso autem ita iudicant«. — Koliko je to zapravo srdačna misao Sv. Oca, očito je već i otud, što je Sv. Otac k prošlogodišnjem velehradskom kongresu poslao naročito apostolsko pismo (breve). A naročiti legat Sv. Stolice, Msgr. F. Marmaggi, izrekao je na koncu kongresa klasičnom latinštinom upravo značajan govor. Među ostalim ističe apostolski legat: »Praesertim sessionibus vestris mente cordeque adstantem, licet invisibiliter, Romanum Pontificem auspicantem et benedicientem nobili labori et proposito vestro, fere ut ita dicam, adprehendebam: orantem, inquam, manibus iunctis Principem pacis illum procul videbam, ut dives in misericordia Deus, cuius in potestate tempora sunt et momenta, promissum Jesu Christi illud maturaret: ut unum simus!« — Napokon je Sv. Otac svoju miljenicu misao jasno i određeno izjavio u konzistorijalnoj alokuciji 18. prosinca 1924. (Bog. Vestnik ib. 94. i Kat. List g. 1925. str. 35.) Sv. Otac raduje se velehradskom kongresu, jer mu je zadaća, da unaprijedi jedinstvo rimske Crkve sa istočnim narodima, koji su ostavili katoličko ime. Ističe uslove, koje treba ispuniti na istoku i zapadu, ako se želimo nadati uspjehu, i konstatuje, da se na velehradskom kongresu s obje strane raspravljalo s dobrom voljom. Naročito izbija i zaključke kongresa, koji bi također mogli da, među ostalim, olakšaju put Istočnjacima k jedinstvu Crkve. Treba, veli Sv. Otac sa kongresom: čuvati staru slavensku liturgiju, da se ne iskvari; zato valja izdavati i širiti njene spomenike; treba naučavati, koliko je moguće obilato bogoslovlje Istočnjaka i s njim povezane nauke u latinskim bogoslovnim učilištima i sjemeništima (»in athenaeis seminariisque latinis«), kako to biva u posebnom Institutu u Rimu; treba pominjivo izvješćivati o tim predmetima u naročitim međunarodnim zborovima i kongresima, osobito euharističkim, koji valja da se u buduće održavaju. Pohvalno ističe Sv. Otac, kako su taj savjet, po nekom srećnom predosjećanju, vršili već prošaste godine ugledni muževi na euharističkom kongresu u Amsterdamu, makar da su završili zasjedanje četiri dana prije nego što je velehradski kongres uopće otvoren.

2. Metoda rada. Ovoliko i postojano zanimanje Sv. Oca za jedinstvo Crkve i za pomagala, koja bi ga mogla uskoriti: i odviše je jako poticalo katoličkim naučenjacima, a da se ne bi odazvali ovoj svetoj zadaći podvostručenim silama. Pogotovu kad Sv. Otac i točno naznačuje pravac, kojim treba da nauka krene. »Očito je«, govori nasljednik prvaka apostolskoga, »da se to« (rad oko jedinstva) »ne može da pokuša s nekom nadom u dobar uspjeh, već: kad se s ove strane odloži ona sujeta mnijenja, što ih je tijekom stoljeća puk usisavao o naukama i uredbama istočnih crkvi; a dok se s one strane pomnije ne izvidi, kako se njihovi

oci podudaraju s latinskima u jednom te istom vjerovanju. Pored toga treba da se ovamo i onamo raspravlja u duhu bratske ljubavi«.

U prvom dakle redu zadaća je međunarodnih zborova naučenjaka za istočno bogoslovlje, da uklanjaju zapreke, da iskorjenjavaju predrasude, što kroz vijekove kôče rad oko jedinstva. Drugim riječima: naučenjaci treba da u ovom, kao i u svakom drugom problemu, istražuju i otkrivaju čistu istinu, bila ona ma kako ugodna ili neugodna, ma kako zaprašena ili ma koliko zakukuljena. Jedan treba da im je cilj — istina, a putevi su im do njega otvoreni i slobodni. Zato, tumači apostol. legat u Velehradu (Bog. Vestnik str. 91. 92.), mogu naučenjaci da u prijepornim pitanjima budu i različnih mišljenja. To je predmetu samo u korist, a njima u čast. »Što svijetlo jače sijeva, to je odličnije uzamjenično poštovanje, to je življa bratska toplina. Što više, kako ono reče oštroumni legat Bizanta Barlaam: istina je kao miris: miriše to slave i to prostranije, što se više uzbiba. Tako su uistinu rasute već mnoge predrasude, koje su izgledale ukorjenjene«. Kad se pak učvrsti uzamjenično povjerenje te zavlada srdačna iskrenost, predat će se s obje strane, u ime Kristovo, plemenitoj zaboravi historijske zadjevice i omraze, što su uzamjenice nastajale.

Drugi pozitivni rad je četverostruk: kulturni, socijalni, religiozni i karitativni. U religioznom djelovanju, veli apostolski legat, treba naročito podžizati i gajiti kult k presvetoj Euharistiji i k svetoj Djevi Bogorodici. To su naše zlatne, nikad raskinute veze, jamci sloge, neprevarni predznak jedinstva. Ali nada sve izdiže se ljubav, kraljica svih kreposti, naročita biljega učenika Kristovih, zalag njihova božanskoga poslanja: no i najjači dokaz kršćanske apologije, korijen i cvijet apostolata, slava i kruna svetaca i svetica Božjih.

Apostolski se legat imenice spominje svete Rusije, velike i nesrećne, koju je Sv. Otac nedavno nazvao zemljom molitve, jer tamo narod moli s tolikim vjerovanjem, da to vjerovanje poznaje i dokazuje krepost i slast moljenja. Naročito braći iz Rusije treba da pružimo ruku, ne da ih ponizi, već da ih podigne. Oni su mnogocjeni biser, svima drag, pravo blago Crkve. K njima vraćamo, suze roneći, oči svoje, i želimo i molimo iz punine ljubavi: boljitak, utjehu i mir, spasenje, sreću i slobodu narodu toliko napaćenomu!

3. Intencija Sv. Oca. Ovi izravni dokumenti, što smo ih nanizali, očituju jasno misao i duh katoličkih autoriteta oficijelnih i stručnjačkih. Sv. Otac, Pio XI., nekoć nuncij u Varšavi, plamtí u velikoj gorljivosti za jedinstvom Crkve. On prima svom dušom u ruke staru baštinu Svete Stolice, pročelnice kršćanske ljubavi i jedinstva, i zalaže se moljenjem, pobuđivanjem i savjetovanjem za božansku molbu Kristovu: »Oče sveti! sačuvaj u ime svoje one koje si mi dao, da bude jedno kao i mi da svi budr

jedno, kao što si i Ti Oče u meni i ja u Tebi, da i oni budu jedno u nama, da svijet vjeruje, da si Ti mene poslao«. (Iv. 17, 11.; 17, 21.). Nije to lak posao ni neznatna muka. Ali Sv. Otac bilježi minijenje, da je taj cilj pretežak i jedva kakve nade, naprosto: krivim. Samo treba da se upotrijebe prava pomagala, što ih ističe apostolski nuncij: molitva, rad, požrtvovna samozataja, a nada sve čista kršćanska ljubav. Tomu našem djelovanju dat će jamačno Gospod obilati blagoslov i beskrajnu svoju milost. Slaboća, nedoumnost i pakost ljudi omela je za čas božansku želju Kristovu. Mišljenje, življenje i djelovanje po duhu Kristovu, postojani rad u cilju istine i na osuovi kardinalnoga motiva kršćanske ljubavi: otklonit će nagomilane zapreke. A onda je blizu čas, da se uzmogne ispuniti molitva Spasiteljeva: da budemo jedno.

Već je blage uspomene Benedikt XV. osnovao u vječnom gradu naročiti Orijentalni Institut, kojemu je svrha: strogo naučno izučavanje istočnoga bogoslovlja. Ovaj je Institut sadašnji Sv. Otac Pio XI. povećao i proširio. Naučenjaci svjetskoga glasa pozvani su, da predaju u Institutu i da uvode podmladak u istraživanje prvih izvora. Vrli radnici, proizašli iz ovoga novoga ognjišta nauke, imat će da rasijani po katoličkom svijetu nastave metodički naučni rad. Ali i to, da po bogoslovskim učilištima spremaju buduće svećenstvo i za ovu visoku zadaću: s ljubavlju raditi i gorljivo moliti za jedinstvo Kristove Crkve.

Tako sâm Sv. Otac sabire radnike, koji će čuvati, nepokvarene izdavati i temeljito proučavati stare spomenike orijentalnoga bogoslovlja. Sam On stvara prigodu, da bude osposobljenih stručnjaka i za bogoslovna učilišta i za međunarodne zborove i kongrese. Sam On brine se najviše o tom, kako da se pod upravljanjem muževa dubokoga uma i plemenitoga srca uzgajaju ljudi, koji će pomagati, da se izgrađuju mostovi za jedinstvo Crkve na istoku i zapadu.

Ne treba smetnuti s uma, da u papinskom Orijentalnom Institutu mogu da uče i rade nesamo katolici svih naroda, već i nesjedinjeni stručnjaci različitih jezika. Istina je samo jedna, istina se ne plaši svijetla i kontrole. Zato je Lav XIII. otvorio vatikansku knjižnicu, zato Pio XI. iznosi na vidjelo orijentalne arkive. Istina prave nauke treba da osvoji umove ovamo i onamo, kršćanska ljubav mora da zagrije zaledena bratska srca: i milost će Božja uspješno provesti čudo moralnoga reda: jedinstvo Kristove ovčarnice.

4. Odziv katolika na slavenskom jugu. Prirodno je, ali i čašno, da su se Sv. Ocu među prvima odazvali katolici na slavenskom jugu. Inicijativom i pod protektoratom revnoga i uglednoga biskupa ljubljanskoga prečasnoga dra. A. Jegliča osnovan je u Ljubljani odbor iz naših strana, koji je sebi postavio zadaćom, da i u našim krajevima promiče uzvišene misli Sv. Oca. Agilnomu

i učenomu predsjedniku toga odbora, sveuč. prof. dr. F. Grivecu, uspjelo je, da zagrije i samoga O. M. d' Herbigny-a za misao, da se prvi naučan zbor za istočno bogoslovlje iza Velehradskoga kongresa održi među nama.

Zadaća je ovoga »Zbora« točno određena u navedenoj alocuciji Sv. Oca: »treba pomnjivo izvješćivati o tim predmetima« (istočnoga bogoslovlja) »u naročitim međunar. zborovima i kongresima«. Rezolucija velehradskoga kongresa, na koju aludira ova rečenica Sv. Oca, kaže doslovno prema latinskom originalu: »Od godine do godine održavat će se za vrijeme praznika sad u jednom sad u drugom kraju naročiti zborovi (»cursus speciales«), bilo izvan drugih sastanaka (»sive extra alios conventus«), bilo prije euharističkih kongresa ili prije kongresa velehradskih (»vel ante congressus Velehradenses«). Didaktički će se izlagati ono, što je u svezi sa jedinstvom, i otpojati istočna liturgija« (»cum expositione didactica rerum, quae ad unitatem referentur et cum celebratione liturgiae orientalis«). Prostrani opseg ove zadaće obuhvata sve discipline istočnoga bogoslovlja, a naročito one točke, u kojima postoje različnosti, bilo koje vrste, od zapadnoga bogoslovlja. Na osnovi izvora i povjesnoga razvoja treba da se utvrdi, koliko su te različnosti sujetna ili slobodna mnijenja teologa, koliko zazbiljske oprečnosti. Jednako treba da se konstatiraju i jednakosti naučavanja i osnovice toga jedinstva. Karakter je dakle toga zbora strogo naučan. Ali i didaktičan, jer ima da slušatelje uvede u istočno bogoslovlje, da ih orijentira u naučnim problemima istočne i zapadne teologije, da ih oduševi za daljni rad oko jedinstva Crkve.

Prema tomu vodit će riječ u meritornim temama prvi stručnjaci za pojedine struke. Odbor je zamolio predsjednika Orijentalnoga Instituta u Rimu O. M. d' Herbigny-a, da bi i on s nekoliko svojih odličnih drugova predavao, a jednako je pozvao još i neke druge glasovite stručnjake u svijetu. Bit će to dakle zbor internacionalnih stručnjaka za orijentalnu bogoslovlju. Tako će naši slovenski i hrvatski teolozi biti u prigodi, da nesamo predaju, već i da kolegijalno svoja mišljenja izmijene sa svjetskim autoritetima i među se. Za nas je južne Slavene sigurno jednako potrebno kao i za sjevernu braću, da naročito kultiviramo probleme, u kojima se dotirujemo ili razmimoilazimo s istočnim bogoslovcima. I ako ne možemo poradi savremenoga racionalizma, koji je nikao iz protestantskih principa, da sasvim napustimo rasprave sa mnogovrsnim sektama zapadnjačkim: opet nama je nesamo teritorijalno već i rasno bliži slavenski istok, a da ne kažemo, da su nam Istočnjaci i po crkvenom naučavanju bliži od protestantskih sljedbi. Kako je pored toga savremeno orijentalno bogoslovlje još u mnogočem neizorano, a mi smo jezično tako bliski, daje nam se prigoda, da ne radimo samo za crkveno jedinstvo s našom braćom, već i da zapadnom svijetu otkrivamo ljepote i dubine religiozne duše slavenske. Ja-

mačno: časna i zahvalna zadaća za naše bogoslove. Još je veća korist ovaj zbor (ako se uopće smije tako reći) za naše svećenstvo, a za učitelje vjere napose. Na naše se svećenstvo ne može onako apsolutno i u punoj mjeri primijeniti velehradski zamjerka učenoga d' Herbigny-a, jer su naši profesori od iskona imali pred očima naše prilike, te je svećenstvo imalo prigodom različitih svojih examina dužnost, da odgovara na glavnija pitanja u pogledu Istočnjaka, i pokazalo se doista u svojoj ogromnoj većini doraslim, da na pitanja i odgovara. Ali iz te konstatacije ne će jamačno nitko razborit izvesti, da čovjek ne bi mogao mnogo što i dublje i novije i savršenije naučiti na internacionalnom zboru stručnjaka, koji se baš u tu svrhu sastaju, kako želi Sv. Otac, da »pomnivo izvijeste o tim predmetima«. To više, što je zbor zasnovan tako, da prije podne predaju specijalni stručnjaci pozitivno, a poslije podne da su slobodne diskusije, konkretna pitanja i odgovori, savjetovanja sa stručnjacima i među se, metodički i praktički problemi naročito za naše prilike, organizacija daljnijega rada i t. d. Nije dakle taj zbor samo neki repertorij, već je do njega, da otvara nove poglede, da uklanja zapreke, da potakne na novi rad. Sve to ima da bude u duhu Sv. Oca, za koga veli d' Herbigny: »mens ejus potissimum de ea re versatur, eius cogitatio est: Pastor universalis non solum de iis sollicitus debet esse, qui in ovili sunt, sed etiam de iis, qui sunt extra ovile, quorum primi viciniores sunt orthodoxi« (Bog. Vestni str. 89).

Sigurno je, da će veliku korist na ovom zboru crpsti i nadareniji studenti bogoslovlja i inteligentniji laici, pogotovu članovi »Apostolata sv. Ćirila i Metoda«. Štoga naučenjaci rade i o čemu profesori nastoje, vječna ostaje ona Spasiteljeva: »Deus est, qui incrementum dat«. I na taj najznamenitiji dio mnogo je mišljeno u programu ovoga zbora. Ne će biti samo govora o liturgiji, već zbor i započinje sa svečanom orijentalnom liturgijom, a dnevno se i obraća k Gospodu, da bi izlio obilje blagoslova na djelovanje zbora. Apostolski legat izriče duboku misao na velehradskom kongresu, kad kaže: »O r e m u s«! Deplenda scissio inconsutilis Christi vestis maxime contra divinam charitatem fuit; divisio potius cordium quam mentium: atqui charitatis restauratio opus est gratiae, imo, in casu nostro, miraculum quoddam in spirituali ordine insigne, quod nonnisi humniter constanterque petentibus a Deo concedetur« (Ib. 92.).

Točni program »Naučnoga zbora za istočno bogoslovlje« u Ljubljani dne 12. do 16. srpnja o. g. objavit će se pravodobno u »Katoličkom listu«. Za sada je dovoljno i ovo, što smo iznijeli. Sigurno je već danas, da će predavati specijalisti iz Rima: rektor grčkog kolegija, profesori Instituta: Spačil i d' Herbigny; iz Carigrada P. Salaville, biskup Bocian iz Lavova, a možda i još neki drugi: Willer, Suaren, Vajs i t. d. Dašto i nekoliko naših, koji se

naročito bave oko ovoga pitanja kao na pr. profesor dr. Grivec i drugi.

Svećenici i studenti bogoslovlja bit će nastanjeni u bisk. sjemeništu. Tamo će dobiti i hranu uz relativno neznatnu odštetu. Kako je i vrijeme zgodno odabrano, nada se odbor, da će i naš kler u velikom broju biti na zboru. Prijave će se primati, kad to oglasi »Kat. List«. Iz inozemstva je stiglo već mnogo upita za zbor, tako te Odbor konstatuje, kako se vani vanredno jako zanimaju za taj sastanak.

Saznajemo pouzdano i to, da je i sam Sv. Otac ponovno izrekao svoju radost, što se taj zbor održaje: »se laetum esse quod conventus pro Studiis Orientalibus Labaci habeatur«. Veće mu preporuke pored autoritativnih i stvarnih razloga jamačno — ne treba.

Dr. Fran Barac.

Iz crkvenog prava.

1. Važnije odbredbe i rješenja sv. Stolice u god. XVI. acta apostolica sedis.

Priopćio: **Dr. I. A. Ruspini.**

I. Rok za utok stalnog župnika na sv. Stolicu protiv konačne Ordinarijeve odluke, kojom ga na osnovu posebnog skraćenog postupka (Cod. can. 2147—2156) uklanja(svrgava) sa župe. Glasom Cod. ca. 2146. može župnik protiv takove odluke uložiti utok na sv. Stolicu (Congr. Concilii), pak treba u povodu utoka sve spise ovoj poslati, a Ordinarij ne može valjano drugim župu stalno popuniti, dok sv. Stolica o uloženom utoku ne odluči.

Kako Zakonik izrijekom ne navodi rok, u kojem valja rečeni utok uložiti, zamoljena bi Congr. Concilii za rješenje. U svom rješenju od 12. januara 1924.¹ izrekla je Congr. Concilii, da utok na sv. Stolicu, koji će Ordinarija priječiti u popunjavanju župe stalnim službenikom, valja uložiti u roku od 10 dana, otkako je odluka dostavljena, te da o uloženom utoku stranka ima Ordinarija obavijestiti.

Prema tomu može se utok uložiti i kasnije u svako doba, ali će samo onaj utok imati moć, da Ordinarija spriječi u stalnom popunjenju župe, koji bude uloženi u roku od 10 dana, otkako je župniku odluka o svrgnuću dostavljena.

Što vrijedi za utok stalnog župnika na sv. Stolicu, vrijedi i za utok svih (stalnih) nadarbenika protiv konačne odluke Ordinarija, kojom ih na osnovu skraćenog postupka (Cod. can. 2157—2161; 2162—2167; 2168—2175; 2176—2181; 2182—2185) uklanja sa nadarbine.

¹ AAS, XVI, 162—165.